

จดหมายข่าว

บัญชีประชาชาติ

ฉบับที่ 17

ประจำไตรมาส 1 ปี 2553

เศรษฐกิจนอกกรอบ

อะไร...ในเล่ม

(Non-Observed Economy: NOE)

จินดารัตน์ ชิบูเอะ

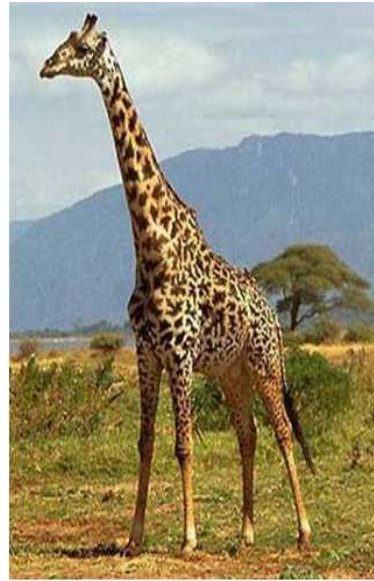
บทนำ

จดหมายข่าวฯ หลายๆ ฉบับที่ผ่านมาได้อธิบายถึงระบบบัญชีประชาชาติ รวมทั้งการมองเศรษฐกิจผ่านระบบบัญชีประชาชาติในแง่มุมต่างๆ มาแล้วในหลายมิติ สำหรับเศรษฐกิจนอกระบบ หรือ Non-Observed Economy (NOE) เป็นอีกแง่มุมหนึ่งของธุรกรรมในภาคเศรษฐกิจที่มีความน่าสนใจและเป็นประเด็นท้าทายในการวัดมูลค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งหลายประเทศเริ่มให้ความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากเป็นธุรกรรมที่ถือว่ามีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ

กลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะรวมกันเป็นหนึ่งเดียวภายในปี 2558 ได้มอบหมายให้สำนักเลขาธิการอาเซียน (The ASEAN Secretariat) จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพระบบข้อมูลสถิติด้านต่างๆ ของประเทศในกลุ่มสมาชิก โดยมีระยะเวลา 3 ปี ภายใต้ความช่วยเหลือจาก EU-ASEAN Statistical Capacity Building (EASCAB) หรือเรียกว่า EASCAB Program

ข้อมูลเศรษฐกิจนอกระบบเป็นหนึ่งในข้อมูลที่ EASCAB Program ต้องการพัฒนาเนื่องจากมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของภูมิภาค ดังนั้นจึงได้มีการจัดการอบรมเรื่องกรอบแนวคิด หลักการ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเตรียมทำเครื่องมือในการวัดมูลค่าทางเศรษฐกิจของเศรษฐกิจนอกระบบระหว่างวันที่ 14-16 ธันวาคม 2552 ที่ผ่านมานี้ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

บทความนี้ จึงถือเป็นโอกาสที่จะนำเสนอให้ท่านผู้อ่านได้รู้จัก เข้าใจลักษณะและวิธีการวัดมูลค่าเศรษฐกิจนอกระบบในเบื้องต้น

The Non-Observed Economy is like a giraffe

hard to describe

but you know it when you see it

(H. Singer on informal sector enterprises)

เศรษฐกิจนอกระบบมีลักษณะอย่างไร

มีคำกล่าวเปรียบเทียบบลักษณะของเศรษฐกิจนอกระบบ ว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับยีราฟ คือ ยากที่จะอธิบายว่ามีลักษณะอย่างไร แต่เมื่อได้พบแล้วก็สามารถเข้าใจได้ว่ามีลักษณะอย่างไร

จากคู่มือจัดทำบัญชีประชาชาติระบบ ค.ศ. 1993 (1993SNA) และระบบ ค.ศ. 2008 (2008SNA) รวมทั้งคู่มือการวัดเศรษฐกิจนอกระบบของหน่วยงานต่างๆ ทั้ง OECD, IMF, ILO และ CIS-STAT ได้อธิบายถึงขอบเขตของธุรกรรมทางเศรษฐกิจนอกระบบ ดังนี้

1) ธุรกรรมการผลิตใต้ดิน (Underground Production) แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- ธุรกรรมการผลิตใต้ดินด้วยเหตุผลด้านเศรษฐกิจ เช่น เพื่อหลีกเลี่ยงภาษี ประกันสังคม เป็นต้น
- ธุรกรรมการผลิตใต้ดินด้วยเหตุผลด้านสถิติ ได้แก่ ธุรกรรมที่ถูกกฎหมายแต่ไม่ได้ถูกนับไว้ในระบบสถิติ

(Non-Observed Economy: NOE) (ต่อ)

2) ธุรกรรมผิดกฎหมาย (Illegal) แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- การผลิตสินค้าและบริการที่มีช่องทางการกระจายหรือครอบครองสินค้าโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
- การผลิตสินค้าและบริการที่ถูกกฎหมายแต่กระบวนการผลิตไม่ถูกกฎหมาย ทำให้สินค้าหรือบริการนั้นๆ กลายเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมาย เช่น สินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น

3) ธุรกรรมนอกระบบ (Informal Sector) ในการประชุมด้านสถิติแรงงานของ International Conference of Labor Statisticians ครั้งที่ 15 (15th ICLS) ได้กำหนดลักษณะของธุรกรรมนอกระบบไว้ดังนี้

กฎเกณฑ์ (Mandatory criteria)	เงื่อนไข (Condition)
1.องค์กรที่ถูกกฎหมาย (Legal organization)	ไม่เป็นนิติบุคคล (Unincorporated enterprise)
2.รูปแบบองค์กร (Enterprise ownership)	ครัวเรือน (Households)
3. ลักษณะบัญชี (Type of accounts)	รูปแบบบัญชีไม่มีระบบ (No complete set of accounts)
4. จุดมุ่งหมายผลผลิต (Product destination)	ในตลาด (At least some market output)
5.1 จำนวนลูกจ้าง/นายจ้าง (Number of persons engaged/employees)	ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในแต่ละประเทศ
5.2 สถานประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียน (Non-registration of enterprise)	ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในแต่ละประเทศ
5.3 ลูกจ้างของสถานประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียน (Non-registration of employees of enterprise)	ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในแต่ละประเทศ

กรณีของ ICIS สถานประกอบการที่เป็นนายจ้าง (For enterprises that are employers) ควรมีเงื่อนไขตั้งแต่ข้อ 1-4 ส่วนข้อ 5.1-5.3 นั้นอย่างน้อยควรมีคุณสมบัติ 1 ข้อ หรือมากกว่า ส่วนสถานประกอบการที่ผลิตเอง (For own-account enterprises) ควรมีเงื่อนไขตั้งแต่ข้อ 1-4 และข้อ 5.2 เท่านั้น

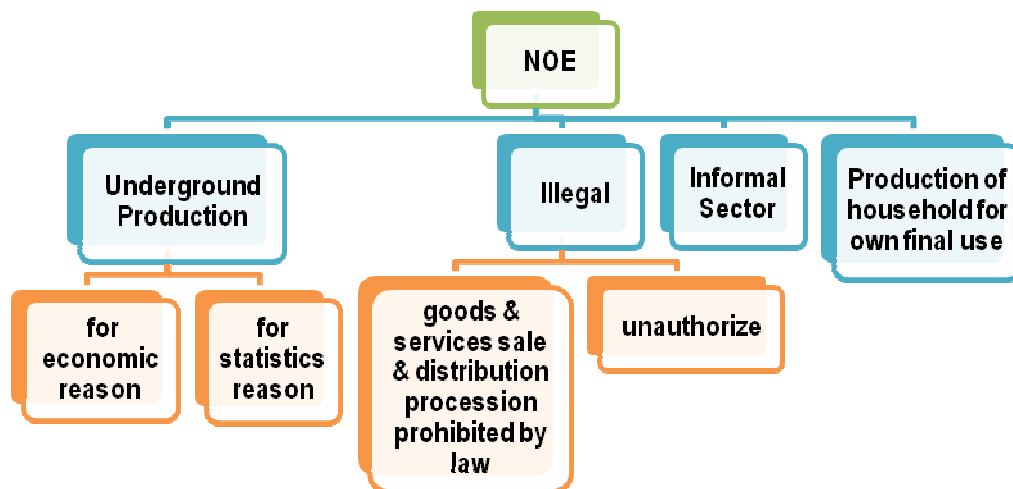
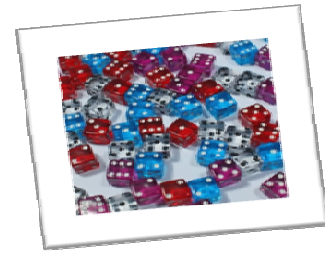
สำหรับ enterprise approach ให้พิจารณาจากลักษณะของสถานประกอบการ ไม่ต้องพิจารณาตามลักษณะกิจกรรม (Characteristics of unit and not activity) ส่วนนิยามในด้าน labor approach ให้พิจารณาจากลักษณะของงาน (Job characteristics)

Dehli Group กำหนดเกณฑ์เช่นเดียวกับ ICIS และเพิ่มรายละเอียดอีก 3 ข้อ คือ 1) สถานประกอบการมีลูกจ้างอย่างน้อย 5 คน 2) ไม่ได้จดทะเบียน และ 3) ไม่รวมการทำงานบ้าน

ทั้งนี้ นิยามหรือความหมายของธุรกิจนอกระบบของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นยังคงมีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นกับความประเด็นที่แต่ละหน่วยงานให้ความสำคัญและสนใจ

(Non-Observed Economy: NOE) (ต่อ)

4) ธุรกรรมการผลิตสินค้าและบริการเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนด้วยตนเอง (Production of households for own final use) เช่น ปลูกข้าวเพื่อการบริโภคในครัวเรือน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จะไม่นับรวมการประเมินค่าเช่าที่อยู่อาศัยของตนเอง

วิธีการวัดมูลค่าเศรษฐกิจนอกระบบ

ปัจจุบันยังไม่มีวิธีที่ดีที่สุดและยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานในการวัดเศรษฐกิจนอกระบบ วิธีการวัดจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ลักษณะของเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic context) ระบบกฎหมาย (legal system) ระบบสถิติข้อมูล (Statistical information system) เป็นต้น ดังสรุปได้ดังนี้

- วิธี Different aspect โดยประมาณการเศรษฐกิจนอกระบบในแต่ละลักษณะ (Different aspect) ด้วยวิธีการและโครงสร้างเดียวกันแล้วรวมเข้าในตารางบัญชีประชาชาติ โดยที่ข้อมูลต้องอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน

- วิธี Statistical approach โดยประมาณการจากการนำข้อมูลสถิติมาพิจารณาความสัมพันธ์และความสอดคล้องระหว่างด้านครัวเรือน (Households) และด้านสถานประกอบการ (Enterprises) ซึ่งการวัดด้วยวิธีนี้จะแนะนำโดย Eurostat, OECD, IMF

- วิธี Macro-model approach หรือการประมาณการโดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการประมาณการเศรษฐกิจนอกระบบ

- วิธี Supply based method โดยประมาณการรวมเข้าไปในการประมาณการ GDP ด้านการผลิต วิธีนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ข้อมูลปัจจัยการผลิตต่อผลผลิต และปัจจัยการผลิตต่อมูลค่าเพิ่ม

- วิธี Input of Labor เป็นวิธีที่ใช้ในการประมาณการของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) การใช้วิธีนี้ควรมีข้อมูลการสำรวจแรงงานที่ครบถ้วน ถูกต้องและเชื่อถือได้ อย่างไรก็ตามสามารถใช้ผลสำรวจอื่นแทนข้อมูลการสำรวจแรงงานได้

(Non-Observed Economy: NOE) (ต่อ)

NOE สำคัญอย่างไรในระบบเศรษฐกิจ (บัญชีประชาชาติ)

การประมวลผลบัญชีประชาชาติ หากสามารถประมวลผลครอบคลุมธุรกรรมทางเศรษฐกิจของ เศรษฐกิจนอกระบบด้วย จะทำให้สามารถสะท้อนภาพรวมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุริกิจนอกระบบ ซึ่งมีกิจกรรมหลากหลายและเกี่ยวพันกับผู้ด้อยโอกาสมากมายทั้งเป็นแหล่งของการจ้างงานของธุรกิจเล็กๆ การทำงานส่วนตัว และเป็นแหล่งของการผลิต การเจริญเติบโต และการจัดหาสินค้าและบริการที่สำคัญไปยังกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำ

โดยเฉพาะในส่วนที่เรียกว่า Urban informal sector หรือธุรกิจชุมชนเมือง ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่จะเข้าถึงข้อมูลชีวิตความเป็นอยู่ในเมืองของประชากรที่อพยพมาจากชนบท นอกจากนี้ Urban informal sector ยังเป็นแหล่งกำเนิดรายได้และผลผลิตของกลุ่มคนที่ขาดสวัสดิการ และเป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยให้รัฐมีมาตรการป้องกันปัญหาด้านสังคมต่างๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ เป็นต้น

การศึกษาข้อมูลเศรษฐกิจนอกระบบ ได้มีการศึกษาในกลุ่มประเทศอดีตสหภาพโซเวียต (former CCS) โดยทำการศึกษาค้นข้อมูลเศรษฐกิจนอกระบบของแต่ละประเทศโดยใช้วิธี Input of Labor ซึ่งผลการประมาณการเศรษฐกิจนอกระบบ (ยังไม่ได้รวม illegal) มีค่าระหว่างร้อยละ 3.5-21.0 ของ GDP ค่าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 14.0 ของ GDP

การศึกษาเศรษฐกิจนอกระบบของประเทศไทย

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจภาวะการทำงานนอกระบบ (Informal Employment - IE) ในปี 2548 โดยให้คำจำกัดความ “บุคคลทำงานนอกระบบ” หมายถึง ผู้ที่ทำงานตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป แต่การทำงานไม่ได้รับความคุ้มครอง ไม่มีหลักประกันทางสังคม ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่างๆ และผลการสำรวจระหว่างปี 2548-2551 พบว่า แนวโน้มของผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานนอกระบบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2548 มีแรงงานนอกระบบ 22.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดและปี 2551 เพิ่มขึ้นเป็น 24.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 63.7 หรือเพิ่มขึ้น 1.6 ล้านคน

นอกจากนั้นยังพบว่า แรงงานนอกระบบในปี 2551 ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม ซึ่งมีจำนวนถึงประมาณ 15.0 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ของแรงงานนอกระบบ รองลงมาคือสาขาขายส่งและขายปลีก 3.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15.5 สาขาการโรงแรมและภัตตาคาร 1.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 7.3 สาขาอุตสาหกรรม 1.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 4.9 สาขาการก่อสร้าง 1.0 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ที่เหลือทำงานอยู่ในสาขาการผลิตอื่น ๆ

บทบาทของ NOE ต่อระบบเศรษฐกิจ

	แอฟริกา	เอเชีย	ละตินอเมริกา	ไทย ³
อัตราส่วนต่อกำลังแรงงาน ¹	74.8	63.0	56.9	63.7
อัตราส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ²	43.9	35.0	38.9	43.8

¹ ที่มา : Charnes, Jacques (2000)

² ที่มา : Schneider, Friedrich and Enste, Dominik (2000)

³ ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551)

(Non-Observed Economy: NOE) (ต่อ)

ในการประมวลผลสถิติบัญชีประชาชาติโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้นับรวมกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการไว้บ้างแล้วโดยทางอ้อม แต่ไม่ได้รวมกิจกรรมผิดกฎหมายไว้ (Illegal activities) ซึ่ง สศช. ได้ศึกษาและประเมินมูลค่าของธุรกรรมนอกระบบทั้งหมดในปี 2545 พบว่า มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากธุรกรรมนอกระบบมีมูลค่าประมาณ 2.38 พันล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.8 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP ประกอบด้วยมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากภาคเกษตรร้อยละ 7.5 และนอกภาคเกษตรร้อยละ 36.3 ผลการศึกษาดังรายละเอียดในตาราง

ธุรกรรมนอกระบบ ปี 2545

	มูลค่า (ล้านบาท)	% to GDP	% of IE
GDP	5.45	100.0	100.0
ธุรกรรมนอกระบบ	2.38	43.8	71.9
▪ ภาคเกษตร	0.41	7.5	42.2
▪ ภาคนอกเกษตร	1.97	36.3	29.7

เมื่อพิจารณาความสำคัญของธุรกรรมนอกระบบในรูปของตัวเงินหรือการก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใดนั้น พบว่ามีสัดส่วนถึงร้อยละ 43.8 ต่อ GDP ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมาก แต่หากพิจารณาด้านการจ้างงานพบว่ามีความสำคัญอย่างมาก โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 71.9 ปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งเนื่องจากธุรกิจนอกระบบเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรและภาคธุรกิจบริการ ซึ่งมีลักษณะการใช้แรงงานคนเข้มข้น (Labor intensive)

นอกจากนั้น จากการศึกษาของผาสุก พงษ์ไพจิตร สังคีต พิริยะรังสรรค์ และนวนลน้อย ตีรรัตน์ ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ศึกษาขนาดของเศรษฐกิจนอกฎหมายและเผยแพร่ในบทความเรื่อง “The Illegal Economy and Public policy in Thailand” หนังสือ “Guns, Girls, Gambling, Ganja: Thailand's Illegal Economy and Public policy” โดยครอบคลุม 6 ประเภท ได้แก่ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ

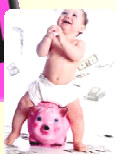
**การดำเนินงานของธุรกรรมนอกระบบบางส่วน
ได้นับรวมไว้แล้วใน GDP ในขณะที่อีกบางส่วนยังคง
ต้องศึกษาเพิ่มเติมและควรนับรวมไว้ใน GDP
ให้ครบถ้วน**

สงคราม การค้ำน้ำมันเถื่อน โสเภณี ค่าธรรมเนียมในการจัดหาผู้หญิงและแรงงานพม่าในประเทศไทย การค้าหญิงไทยในต่างประเทศ พบว่าธุรกรรมทั้ง 6 ประเภทดังกล่าวมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 8.0-13.0 ของ GDP ในปีช่วง 2536-2538

บทส่งท้าย

กล่าวได้ว่า มูลค่าทางเศรษฐกิจจากผลการดำเนินงานของธุรกรรมนอกระบบได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และระบบเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง และนับวันจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ จึงนับว่าเป็นโอกาสดีที่โครงการ EASCAB จะได้มีส่วนสนับสนุนให้ประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย ได้พัฒนาคุณภาพข้อมูลสถิติเศรษฐกิจนอกระบบขึ้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านจัดทำสถิติบัญชีประชาชาติให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง อีกทั้งสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดทิศทางและนโยบายต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนในที่สุด

...Zoom in เศรษฐกิจนอกระบบ...

บุญญิส อักษรศิริโสภาส

เราสามารถวัดมูลค่าเศรษฐกิจได้จากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ แต่ก็ยังมีมูลค่าอีกส่วนหนึ่งที่ยังไม่ได้บันทึกหรือนับรวมไว้ในระบบบัญชีประชาชาติ ซึ่งเรียกว่า “เศรษฐกิจนอกระบบ” (ซึ่งปัจจุบันธุรกรรมนอกระบบบางส่วนได้นับรวมไว้แล้วใน GDP) โดยเศรษฐกิจนอกระบบนั้น จะนับรวมธุรกรรมทางเศรษฐกิจทั้งที่ ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งเศรษฐกิจที่ถูกกฎหมายมักเป็นธุรกิจหรือกิจการขนาดเล็ก หรือเป็นการประกอบอาชีพที่ได้รายได้ต่ำ หรือไม่ได้แจ้งหรือจดทะเบียนทางธุรกิจไว้ ส่วนเศรษฐกิจนอกระบบที่ผิดกฎหมายนั้น ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่ทำธุรกรรมผิดกฎหมาย เช่น บ่อนหรือหวยใต้ดิน เป็นต้น ซึ่งนิยมเรียกกันว่า ตลาดมืด ธุรกิจเหล่านี้สามารถสร้างรายได้และมูลค่ามหาศาลต่อระบบเศรษฐกิจได้เช่นเดียวกัน

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับการมีงานทำ พบว่าผู้ที่รับงานมาทำที่บ้าน ซึ่งมักไม่มีการจดนับไว้ในทะเบียนเมื่อปี 2542 มีจำนวน 312 พันคนและเพิ่มขึ้นเป็น 592 พันคนในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 89.95 จากนั้นลดจำนวนลงลงในปี 2548 และปี 2550 เป็น 550 พันคน และ 440 พันคน ตามลำดับ (ดังแสดงในตาราง) ซึ่งสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมาก

ตารางแสดงจำนวนแรงงานและผู้รับงานมาทำที่บ้าน

รายการ	2545	2548	2550
กำลังแรงงานรวม (พันคน)	33,061	35,257	36,249
1. นายจ้าง	1,085	1,156	1,097
2. ลูกจ้างรัฐบาล	2,673	3,006	3,172
3. ลูกจ้างเอกชน	11,265	13,177	13,183
4. ทำงานส่วนตัว	10,462	10,922	11,527
5. ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง	7,544	6,932	7,216
6. การรวมกลุ่ม	32	65	54
ผู้รับงานมาทำที่บ้าน (พันคน)	592	550	440
ร้อยละ (%)	89.95	-7.16	-19.93
สัดส่วนผู้รับงานมาทำที่บ้านต่อกำลังแรงงานรวม (%)	1.79	1.56	1.21

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ การศึกษาของโสภณ วิเศษโชติกุล เรื่อง “การประมาณขนาดเศรษฐกิจนอกระบบของประเทศไทย” ยังตอกย้ำถึงขนาดของเศรษฐกิจนอกระบบที่มีมูลค่าสูงมาก โดยพบว่า ปี พ.ศ. 2542 ที่ศึกษาด้วยวิธี Demand for Currency มีมูลค่า 1,928 พันล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 42.96 ของ GDP และปี พ.ศ.2543 ซึ่งใช้วิธีการประมาณค่าแบบวิธี Simple Currency Ratio นั้นมีมูลค่าประมาณ 1,633 พันล้านบาท โดยคิดเป็นร้อยละ 33.81 ของ GDP รวมถึงผลการศึกษาของศิริวรรณ มนอัคระผดุง เรื่อง “เศรษฐกิจนอกระบบกับนัยการพัฒนาประเทศ” ที่พบว่าในช่วงปี 2536-2538 เศรษฐกิจนอกระบบประเภทนี้ (รวมเฉพาะหวยใต้ดิน บ่อนการพนัน และพนันฟุตบอล) สร้างเงินได้มูลค่าประมาณ 2.86-4.57 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8-13 ของ GDP ยังช่วยเพิ่มน้ำหนักของมูลค่าเศรษฐกิจนอกระบบที่เกิดขึ้น ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นข้อมูลเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว ประกอบกับปัจจุบันเศรษฐกิจนอกระบบก็ยังคงอยู่ ไม่แน่นอน! มูลค่าเศรษฐกิจนอกระบบที่เกิดขึ้นอาจเพิ่มขึ้นไปอีกหลายเท่าตัวก็เป็นได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าธุรกิจเหล่านี้สามารถสร้างมูลค่ามหาศาลให้กับประเทศได้ แต่อีกด้านหนึ่งก็สามารถสร้างปัญหาให้กับประเทศได้เช่นกัน อาทิ ปัญหาแรงงานนอกระบบ ที่ไม่ได้รับสิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย การเอารัดเอาเปรียบแรงงาน ปัญหาธุรกิจใต้ดินที่ผิดกฎหมาย ทำลายศีลธรรมอันดี ทั้งการพนัน บ่อน หวยใต้ดิน ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาจะต้องพยายามจดนับและจัดการนำเศรษฐกิจนอกระบบ (ที่ดี ไม่ผิดกฎหมายและหลักศีลธรรม) เข้าสู่ระบบให้ได้ ซึ่งจะทำให้ระบบบัญชีประชาชาติมีความครบถ้วนถูกต้อง สามารถใช้เป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่ดี และใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

วัชร ว่างอรุณ. เศรษฐกิจนอกระบบ. สืบค้นที่ <http://www.ismed.or.th/SME2/src/upload/knowledge/1181291938466915a2c8d96.pdf> (วันที่ 16 มีนาคม 2553).

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. เศรษฐกิจนอกระบบกับนัยการพัฒนาประเทศ. สืบค้นที่ <http://www.thaigoodgovernance.org/upload/content/263/1.ศิริวรรณ%20มนอัคระผดุง.pdf> (วันที่ 16 มีนาคม 2553).

โสภณ วิเศษโชติกุล. การประมาณขนาดเศรษฐกิจนอกระบบของประเทศไทย. สืบค้นที่ <http://library.utcc.ac.th/online/thesis/online/thesis/M0210657.pdf> (วันที่ 16 มีนาคม 2553).

อาคาร 4 ชั้น 4 บวก 5

หลังจากฉลองปีใหม่ต่อเนื่องมาจนถึงเดือนมกราคม สบป. ก็ต้องลงแรงกันอีกครั้งเพื่อการจัดทำ GDP ไตรมาส 4 ปี 52 ซึ่งผลก็เป็นไปตามที่หลายคนคาดเอาไว้ เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยพื้นฐานเป็นบวกหลังจากที่ติดลบหลายไตรมาสติดต่อกันมา

ช่วงนี้ สบป. มีความเคลื่อนไหวที่สำคัญ 2 งาน ได้แก่ งานแรก เป็นการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง“การจัดทำและตรวจสอบผลการจัดทำ GPP แบบ Bottom Up” ที่ โรงแรม เดอะ ทวิน ทาวเวอร์ โดยจัดอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่คลังจังหวัดทุกจังหวัด รวมถึงเจ้าหน้าที่คลังเขตด้วย ในครั้งนี้เนื้อหาการอบรมจะประกอบด้วย กรอบแนวคิด นิยาม วิธีประมวลผล การจัดทำฐานข้อมูล การประมาณค่าประชากร การตรวจสอบผลการจัดทำ GPP การวิเคราะห์และการเขียนรายงานภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากข้อมูล GPP ที่ได้จัดทำ ซึ่งเป็นงานต่อเนื่องภายใต้โครงการสนับสนุนให้จังหวัดจัดทำข้อมูล GPP ด้วยตนเองหรือที่เรียกว่า GPP แบบ bottom up นั่นเอง

อีกความเคลื่อนไหวหนึ่ง คือ สบป.ได้เรียนเชิญ Prof.Youichi Nakamura จาก Hosei University ประเทศญี่ปุ่น มาบรรยายให้แก่เจ้าหน้าที่ สบป. และเจ้าหน้าที่ สศช. ที่สนใจ เข้ารับฟังใน 2 เรื่อง.... **เรื่องแรก** คือ การจัดทำอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจแบบดัชนีลูกโซ่ (Chain Volume Measure, CVM) และ**อีกเรื่อง** คือ การจัดทำตารางบัญชีอุปสงค์และอุปทาน (Supply and Use Table, SUT) การบรรยายครั้งนี้ ทำให้ผู้ฟังรวมถึง ชาว สบป. ได้รับรู้วิธีการจัดทำข้อมูลภาพรวม และการจัดทำของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ต่อไปได้ (จริง)

นอกจากนี้แล้วชาว สบป. กำลังเร่งจัดทำตาราง Supply and Use Table เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนฐานในบัญชีประชาชาติ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลในระบบบัญชีประชาชาติมีความสอดคล้องกันทั้งด้านการผลิตและด้านรายจ่ายยิ่งขึ้น

มาถึงตรงนี้ เนื้อที่หมดพอดี ฉบับนี้เลย
ก่อนข้างจะวิชาการไปนิด แต่ก็ O.K นะะ ก็งาน
เรานี้หนา....

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

นายอำพน กิตติอำพน เลขาธิการฯ นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รองเลขาธิการฯ
นายปรเมธี วิมลศิริ รองเลขาธิการฯ นายณนพพร มนูญผล ผู้อำนวยการสำนักบัญชีประชาชาติ

คณะทำงาน

นางสมจิตต์ จรรย์พงษ์ ที่ปรึกษา นายสมบัติ กิจจารุวงศ์ นางสาวกิงกมล เลิศอดิธินันท์กุล นายวิเชียร ภูมิดี นางสาวบุญญา อักษรศิริโอภาส

ที่ติดต่อ

สำนักบัญชีประชาชาติ (สบป.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 962 ถนนกรุงเกษม ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

Tel 0 2280 4085 ext. 6186, 6178, 6182, 6192 Fax 0 2281 2466

e-mail: nao@nesdb.go.th website: www.nesdb.go.th